

udělených míst, které taxe pro udělování míst nepodléhají aneb jim tatáž prominuta, propadají poplatku dle obnosu všech s místem tím spojených ročních požitků (také naturálních i naturál. obydlí) s ohledem na § 16 popl. z. (obnos za 10 let) dle stupnice III. Obnáší-li poplatek více než 20 zl., může býti ve 12 měsíčních lhůtách splácen (p. s. 40 popl. z.).

VII. Služební taxy jsou výhradně spojeny jen s takovým propůjčením služeb státních, pokud se jedná o jmenování se služným přes 200 zl. konv. m. ročně. Naturální platy se vpočítají. Služebná taxa obnáší při prvním jmenování $\frac{1}{3}$ ročního požitku a při každém dalším povýšení $\frac{1}{3}$ obnosu, který zbývá po odečtení toho, z čeho taxa již zapravena byla; proto také v případě, kde vyšší plat s dřívějším taxy prostým požitkem dohromady 200 zl. kor. m. převyšuje, taxa z celého požitku zapravovati se musí (čís. pat. ze dne 27. ledna 1840 č. 104, sb. z. s., §§ 177—179 popl. z.). (Srv. Taxy, Úřady, Úředníci státní).

Úřad námořský ústřední (governo centrale marittimo) povolán jest k tomu, aby jakožto sprostředkující orgán ministerstva obchodu ve veškerých zemích rakouského pobřeží působil v duchu potřeb plavby námořské a v záležitostech zdravotnictví námořského; má tedy — přímo jsa poddán ministerstvu obchodu — vhodným způsobem upravovati, střežiti a podporovati každé odvětví průmyslu a každé zařízení v to spadající, má příslušné zákony a správní opatření prováděti a vykonávati vrchní dohled ve veškerých záležitostech služebních, osobních a disciplinárních nade všemi úřady zřízenými v různých okresech přímoří (jako jsou úřady přístavní, úřady zdravotnictví námořského, úřady lazaretů námořských) i nad orgány, které tu a tam na místě těchto úřadů fungují. Ústřední úřad námořský zřízen byl k návrhu ministra obchodu Brucka (učiněnému 22. ledna 1850) na základě nejv. rozhodnutí ze dne 30. ledna 1850 a nař. min. obchodu ze dne 26. dubna 1850 č. 51 ř. z. Sídlem ústředního úřadu jest Terst.

I. Obor působnosti:

1. Ústřední úřad námořský koná dohled ku stavbě lodí námořních a ku zdárnému rozvoji jejímu, bdí nad šetřením předpisů cejchovních pro rakouské lodi a povolává schopné stavitele lodí k vyzkoušení způsobu stavby a způsobilosti lodí námořských.

2. Jemu svěřena jest vrchní péče o zřizování, zdokonalení a zachování všech prostředků a zařízení, jimiž dostati se má ochrany a povznesení plavbě pomořské; sem přísluší: přístavy, majáky, světlárny, loděnice, kotevníky, přístaviště a pod.

3. Udíleti oprávnění ku plavbě pomořské a způsobilost k vedení lodí rakouských.

4. Bdíti nad zachováváním zákonů a předpisů, jakož i nařízení policie přístavní, jež přímo týkají se oprávnění plavby pomořské a rybářství námořního, jakož i výkonu jich, dále práv a povinností námořníků a rybářů jakožto takových.

5. Zaváděti všeobecnou matriku pro službu námořskou v rakouském obchodním námořnictví, dále zakládati zařízení k opatření a ku podpoře nutných rakouských námořníků a jich rodin, dále péči míti o zřizování a povznesení ústavů ku vzdělání ve službě námořnické.

6. Udíleti uznání a pochvalu pánům lodí, námořníkům a jiným osobám o námořnictví obchodní zasloužilým.

7. Bdíti nad šetřením předpisů zdravotnictví námořského a předpisů kontumačních, jakož i nad příslušnými ústavy a orgány.

8. Přijímati, rozšiřovati a zužitkovati došlé zprávy pro rakouskou plavbu pomořskou důležité, dále i nařízení vydaná ve státech cizích, pokud by jevila vliv na rakouské obchodní námořnictví.

9. Zkoumati výsledek zákonných předpisů ve věcech plavby pomořské, jakož i v ohledu zdravotním a kontumačním.

10. Zasazovati se o odstranění vad, o vyplnění mezer a pečovati o nápravu ve zmíněných odvětvích působnosti své a to buď přímo činíce vhodná opatření nebo podávající návrhy a dobrá zdání.

II. Zvláštní obor působnosti ústředního úřadu námořského tvoří dohled ke služební činnosti rakouských úřadů konsulárních a jednání s nimi v záležitostech plavby pomořské, jmenovitě ve všech předmětech táhnoucích se k rakouskému obchodnímu námořnictví. Dále v té příčině náleží ústřednímu úřadu námořskému působiti na uskutečnění příhodných zařízení konsulárních, jakož i na žádoucí obsazení míst při službě konsulární (při tom řídit se mají návrhy zkušených námořníků a obchodníků i názory vlastními), dále činiti příslušné kroky ku zřízení cizích úřadů konsulárních v některých místech okresů přímořských; všímáti si a zpracovati příhodně veškery průkazy a záznamy, kteréž vydávány jsou periodicky rakouskými přístavy a úřady konsulárními o stavu, pohybu a dopravě cizích korábů obchodních v rakouských a cizích přístavech námořských, dále o výsledcích stavby námořských lodí našich a o ústavech a zařízeních sloužících potřebám plavby námořské a konečně sestavovati došlé periodické výkazy pro praktické použití. (Agenda veškerych úřadů konsulárních rakouských v cizině a cizích v Rakousku spadá však v obor působnosti ministerstva věcí zahraničných; nař. ze dne 20. října 1859 č. 193 ř. z.).

III. Příslušnost.

Ústřední úřad námořský povolán jest rozhodovati v I. stolici případy přestupků proti předpisům (reglement) kabotážním; v II. instanci vyřizuje rekursy proti rozhodnutím úřadů konsulárních, kteráž vynesena byla o přestupcích předpisů rakouského ediktu navigačního a dodatečných ustanovení k zachování řádu plavebního nebo discipliny; dále vyřizovati rekursy proti trestním nálezům úřadů přístavních v podobných přestupcích nebo v přechínech proti nařízením policie přístavní spáchaným; konečně rozhodovati v II. instanci rekursy proti trestním nálezům námořských magistrátů zdravotních neb úřadů zdravotnictví námořského a úřadů nemocničních (lazaretů), pokud jde o přestupky proti předpisům vydaným na ochranu ústavů a zařízení zdravotnictví námořského a ústavů kontumačních.

IV. Přísedící ústředního úřadu námořského.

Vynášeli se nález trestní, činili se nějaké důležitější rozhodnutí, které vyžaduje zevrubnou praktickou znalost potřeb plavby a dopravy námořské, jmenovitě rozhoduje-li se o návrzích směřujících k tomu, aby podnikla se určitá opatření na úlevu a ku povznesení plavby a obchodu námořského: má ústřední úřad námořský k poradám svým přizvati přísedící ze řad námořnictva a obchodnictva; přísedící tyto navrhuji obchodní a živnostenské komory rakousko-ilyrském a dalmatském pobřeží sídlící. Obchodní a živnostenská komora terstská volí 4 přísedící, komora pak v Rovignu, Zadru, Splitu a Dubrovniku volí po 2 přísedících. Navržení mohou býti

jedině lodníci nebo pánové lodí, pokud bydlí v Terstu; návrh příslušný zašle se prostřednictvím ústředního úřadu námořského ministerstvu obchodu, jemuž přísluší pak přisedící jmenovati. Přisedící voleni jsou na úřad svůj na dobu tří let, ale mohou býti po těchto třech letech úřední činnosti své znovu voleni.

Úřad nejvyššího dvorního maršálka.

Úřad nejvyššího dvorního maršálka jest privilegovaný soud sídlící ve Vídni a vykonávající pravomoc civilní nad osobami zvláště jemu přikázanými. Úřad tento stává již od 17. stol.

I. Dle dv. dek. ze dne 14. července 1815 č. 1159 sb. z. s., jenž zachován jest článkem III. nové jur. normy podrobeny jsou tomuto soudu ve věcech obecné a kausální pravomoci (vyjma ve věcech polabských) tyto osoby jakožto žalované:

1. Členové císařské rodiny, pokud nejsou sami zeměpány; o tom, které osoby pokládati jest za členy císařské rodiny, rozhoduje rodinný statut panující rodiny ze dne 3. února 1839. Jakkoli dle čl. I. stát. zákl. zákona o moci vládní a výkonné č. 145 ř. z. jest nezodpovědným a tudíž nepodléhá donucovací moci soudů co do osob, podřízen jest dle § 20 o. o. z. v soukromoprávních poměrech soudu a to soudu nejv. dv. maršálka. (Srov. též Ottův: »Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního«, I. díl, str. 109).

2. Osoby, na kteréž zvláštním privilegiem rozšířena byla nebo na příště rozšířena bude pravomocnost soudu nejv. dvor. maršálka (jako ku př.: hrabě z Meranu, svob. pána z Brandhofenu, rodina Lichtensteinských knížat a j. v.).

3. Osoby, kterým přiznána jest exterritorialita, pro ten případ, že se soudu tomuto podrobí; práva exterritoriality požívají: velvyslanci, legáti, nunciové, vyslanci a podle mezinárodního obyčeje i manželky, členové rodiny a vyslanecský personál.

II. Úřad nejv. dvorního maršálka musí býti soudy řádnými dožádán o výkon veškerých soudních úkonů v císařských dvorních budovách nebo letohradech ve Vídni nebo nejbližším okolí Vídne nebo v jinakých příbytcích členů císařské rodiny neb osob exterritoriality požívajících, pokud úkony vzpomínuté předsevzí se mají proti některé osobě tam bydlící a podléhající pravomoci řádných soudů. Jelikož podle zásad práva mezinárodního (§ 38 o. o. z.) oproti osobám exterritoriality požívajícím místo má jen moc sprostředkovací a nikoli moc donucovací, nařízeno bylo cís. rozhodnutím ze dne 29. ledna 1795, že se má takovéto osobě jako žalovanému dodávati žaloba s pozváním, aby příčinu žaloby odstranil aneb oznámil soudu nejv. dvorního maršálka důvody žaloby podvracející. Jestliže pak žalovaný na provedení sporu nepřistoupí, vrátí se žaloba; jestliže by žaloba opětne byla podána, pozvání již prve učiněné s důrazem se opakuje. Nevede-li k cíli, dožádá se soud nejv. dvorního maršálka přímé intervence ministerstva zahraničních záležitostí cestou diplomatickou. Toliko soudní dodání může se od řádných soudů přímo vyřídit. Tím zrušen jest formálně předpis dv. dek. ze dne 2. srpna 1839 č. 375 sb. z. s., dle něhož bylo i dodání takovýmto osobám exterritoriality nepožívajícím doručiti jediné cestou úřadu nejvyššího dvorního maršálka. Osobám exterritoriality požívajícím však dlužno doručovati žaloby v civilních věcech jediné prostřednictvím nejv. dv. maršálka (vyn. min. sprav. ze dne 20. srpna 1856).